

A tudomány és az innováció válaszai az európai zöld megállapodás kihívásaira

A tudomány és az innováció válaszai az európai zöld megállapodás kihívásaira

Popp József, az MTA levelező tagja (Neumann János Egyetem)

A Bizottság célja, hogy az EU 2050-ig elérje a klímasemlegességet egy korszerű, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdaság kiépítése érdekében. Az európai zöld megállapodással szemben kialakult ellenállás oka Oroszország Ukrajna elleni háborúja, a magas infláció, az emelkedő energiaárak és a gazdák tiltakozása. A zöld megállapodás a Covid-19-világjárvány hatására 2022 óta lelassult, azóta az ukrajnai konfliktus csak súlyosbította a kialakult helyzetet.

Az európai zöld megállapodás célkitűzéseinek megvalósítását a tagországi szintű végrehajtás dönti el. A dekarbonizációs folyamat felgyorsítása érinti az épületek és a közlekedés szénmentesítését, ezen keresztül a lakosság mindennapi életét is.

Az EU-nak korlátozott eszközei vannak a tagországi cselekvés ösztönzésére, ezért uniós zöld befektetési stratégiára van szükség (pl. Zöld Alap). Fő kérdés, hogy ki fogja fizetni a radikális átalakulás költségét? Ha ezek a költségek aránytalanul a hétköznapi munkavállalókra hárulnak, nem is beszélve a legszegényebb és legkiszolgáltatottabb közösségekről, akkor az átalakulás tovább növeli az egyenlőtlenséget, ami nem lehet opció. A megállapodás már magában foglalja az Igazságos Átmeneti Alapot és az új Társadalmi Klíma Alapot, mert a kiszolgáltatott lakosság és középosztály határozottabb támogatására van szükség a zöld alternatívák választásához (pl. elektromos járművek, zöld fűtési rendszer lakásokban).

Fenntartható élelmiszerrendszerek térségi vetületei

Magda Sándor, az MTA doktora, rector emeritus (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem); Holló Ervin PhD (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem); Koncz Gábor PhD (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem); Szűcs Csaba PhD (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)

Napjaink Közös Agrárpolitikájának meghatározó törekvése, hogy hozzájáruljon a Zöld Megállapodásban megfogalmazott célkitűzések eléréséhez. Az ambiciózus reformok megvalósítása jelentős terheket ró a gazdálkodókra és a vidéki térségekre. Ezért indokolt felmérni, hogy a helyi feltételek és szükségletek milyen mértékben illeszkednek az Európai Unió szintjén megfogalmazott programok megvalósításához. Előadásunk a fenntartható élelmiszerrendszerekkel kapcsolatos kritikákra és jó gyakorlatokra összpontosít.

A támogatáspolitikai, az innováció és a versenyképesség összefüggései a magyar élelmiszer-gazdaságban

Lakner Zoltán, az MTA doktora (Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem)

Az előadás keretében arra keresünk választ, hogy (1) hogyan változott a magyar mezőgazdaság és élelmiszeripar jövedelem-pozíciója az elmúlt évtizedekben, kedvezményezett, vagy támogatott-volt-e az agrártermelés-és feldolgozás? (2) a támogatások hozzájárultak-e a hazai és nemzetközi piaci pozíciók megtartásához, illetve fejlesztéséhez; (3) a támogatások segítették-e az innovációk megvalósulását az élelmiszer-gazdaságban. Az előadás a legkorszerűbb, a tudományos közösség által egyértelműen elfogadott módszertanra épül, de a bemutatott következtetések megértése nem igényel gazdaságmatematikai háttérismereteket.

A klímaváltozásra adott termelői válaszok a mai Magyarországon

Tóth József, az MTA doktora (Budapesti Corvinus Egyetem)

Reprezentatív felmérést végezve 2024-ben arra kerestük a választ a hazai termelők körében, hogy

milyen mértékben érzik a klímaváltozás hatásait saját gazdaságuk gyakorlatában. A tanulmányozott szakirodalom alapján 14 területre vonatkozó saját tapasztalatról lehetett a gazdálkodóknak beszámolni. A válaszadók a három legsúlyosabb problémának az aszályt, az extrém meleget és az invazív növényfajok megjelenését tartják. Ezek a hatások az esetek túlnyomó többségében megfelelő válaszlépéseket vonnak maguk után a termelők részéről. A válaszokból egyértelműen kitűnik, hogy a gazdaságok rendkívül kockázatosnak tartják a klímaváltozás negatív hatásait, ezért a legfontosabbnak és leggyakrabban alkalmazott válaszadási eszköznek a pénzügyi tartalékolást nevezték meg.

A „laborhús” iránti preferenciák vizsgálata néhány európai országban

Balogh Péter, az MTA doktora (Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar)

A hagyományos nagyüzemi módszerekkel összehasonlítva az alternatív hústermelési technikákat széles körben környezetbarátnak és fenntarthatónak tartják a világon. Kutatásunk célja az volt, hogy meghatározzuk néhány európai országban a fogyasztók érdeklődését a „laborban tenyésztett sertéshús” iránt. Ehhez egy széles körben alkalmazott preferenciamérési eljárást az ún. Best-Worst Scalinget használtuk, és hét szempont alapján elemeztük a fogyasztói preferenciákat. Az elsődleges piackutatás során 2022-ben 8 országban 6400 fő (országanként 800 fő) bevonásával kvantitatív online reprezentatív kérdőíves felmérést végeztünk a húsfogyasztók körében. Elemzésünk különbséget mutatott az egyes országok fogyasztóinak az őshonos genetikával rendelkező állatokból származó „laborban tenyésztett sertéshús” iránti preferenciái között.

Közösen a fenntartható jövőért: a köz- és magánszféra együttműködése az európai zöld megállapodás teljesítéséért

Kemény Gábor PhD (Nemzeti Köszolgálati Egyetem)

Az európai zöld megállapodás teljesítése hatalmas kihívást jelent úgy a köz- mint a magánszféra számára. Különösen nehézé teszi a megvalósítást nem csupán az elérni kívánt cél, hanem az a komplex beavatkozási logika, amelyen keresztül a modern állam befolyásolja a magánszféra szereplőit. E beavatkozási logikák áttekintésére és kapcsolatuk tisztázására, gyakorlati példákon keresztül történő bemutatására kerül sor, valamint megállapításra kerül a vállalatok, polgárok és a közszféra felelőssége a fenntarthatóság elérése kapcsán.

Az ESG növekvő szerepéről az európai zöld megállapodásban

Rákos Mónika PhD (Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar)

Az európai zöld megállapodásban az ESG (Environmental, Social, Governance) szempontoknak egyre fontosabb szerep jut. Az ESG meghatározó szerepet játszik a fenntartható fejlődés elősegítésében. Ösztönzi a vállalatokat a fenntarthatóság és társadalmi felelősségvállalás irányába történő elmozdulásban. Az európai zöld megállapodás segít, hogy az ESG kritériumoknak megfelelő vállalatok versenyelőnyhöz jussanak a piacon. Elmondható, hogy az ESG szempontoknak növekvő szerepe van az európai vállalatok jövőbeli tervezésében.

Élelmiszer-veszteség és pazarlás – Mi, mennyi, hol, miért?

Kasza Gyula PhD (Állatorvostudományi Egyetem); Szakos Dávid PhD (Állatorvostudományi Egyetem)

Az élelmiszerágazat felelős a globális üvegházhatású gáz kibocsátás 25-30%-áért. A megtermelt élelmiszerek hozzávetőlegesen harmada válik hulladékká, vagyis nem hasznosul sem élelmiszerként, sem takarmányként. Szakértői becslések alapján az emberiség teljes

üvegházhatású gáz kibocsátásának 6-8%-a vezethető vissza az elvesztett, elpazarolt élelmiszerekre. Az előadás bemutatja az élelmiszerlánc egyes szegmenseinek hatékonyságát az élelmiszerpazarlás és a biomassza-alapú (*bio-based*) körforgásos gazdaság tükrében, valamint részletesen kitér a háztartások szerepére, mindezt nemzetközi és saját hazai kutatási adatokkal alátámasztva.

A zöld átállás kihívásai és lehetőségei a baromfi ágazatban

Szóllósi László PhD (Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar)

Az előadás bemutatja a zöld átállás főbb kihívásait a baromfiágazatban. Az uniós állatjóléti előírások szigorodása komolyan veszélyezteti a fenntartható állati termék előállítását mind gazdasági, mind környezeti, mind társadalmi szinten. Az előadás ismerteti a különböző tartástechnológiákban történő étkezési tojástermelés, és a vágócsirke előállítás szigorúbb állatjóléti törekvéseinek (alacsonyabb telepítési sűrűség) fenntarthatósági kérdéseit és problémáit. Ezen túl az előadás röviden kitér a körforgásos gazdálkodás lehetőségeire a baromfi ágazatban.